

Peredur Owen Griffiths AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Cyllid

17 Mai 2024

Craffu ar Gyllideb Ddrafft 2024-25: Tystiolaeth gan Lywodraeth Cymru

Annwyl Peredur,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 22 Mawrth 2024, ac am y cyfle i roi sylwadau ar ein profiad o broses y Gyllideb Ddrafft 2024-25. Buom yn trafod eich llythyr yn ein cyfarfod ar 17 Ebrill 2024 a hoffem gynnig y safbwyntiau a ganlyn.

Ansawdd y wybodaeth a ddarparwyd

1. Yn gyffredinol, roedd papurau'r Gyllideb Ddrafft a gawsom yn ymwneud â'r Gymraeg, a meysydd polisi'r Celfyddydau, Chwaraeon a Diwylliant yn glir, yn gynhwysfawr ac yn gadarn o ran darparu'r wybodaeth y gwnaethom ofyn amdani. Mae angen i Lywodraeth Cymru, fodd bynnag, gynnwys gwybodaeth yn ei naratif ar y gyllideb a'i dogfennau o ran sut mae gwariant ar draws portffolios eraill y Llywodraeth yn cyfrannu at feysydd polisi sy'n rhan o gylch gorchwyl y Pwyllgor. Dylai hyn fod yn glir o ran y gyllideb, y canlyniadau a'r mesurau a nodir. Er enghraifft, cydnabu Gweinidog y Gymraeg ac Addysg mewn tystiolaeth lafar fod targed Cymraeg 2050 yn fenter trawslywodraethol. Er gwaethaf hyn, nid oedd yn bosibl nodi o'r dystiolaeth ysgrifenedig effaith ehangach y toriadau yn y gyllideb mewn adrannau eraill o'r llywodraeth ar ddatblygu polisi ac ymyriadau o ran y Gymraeg.

2. Ar y llaw arall, roedd ein profiad o bapurau Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru yn ymwneud â'r maes polisi Cysylltiadau Rhyngwladol yn hynod siomedig. Gwelsom ddiffyg eglurder a thryloywder yn y dogfennau a thystiolaeth ysgrifenedig gweinidogol a ddarparwyd. Effeithiodd hyn ar ein gallu i graffu'n effeithiol ar y Gyllideb Ddrafft ar gyfer Cysylltiadau Rhyngwladol.

3. Nodwyd nifer o broblemau. Roedd y rhagolwg o'r alldro ar gyfer 2023-24 yn cynnwys swm ar gyfer arbedion yn ystod y flwyddyn. Fodd bynnag, nid oedd unrhyw esboniad o ble y daeth yr arbedion ac a fu unrhyw weithgareddau, canlyniadau neu allbynnau nas cyflawnwyd o ganlyniad. Nid oedd trosglwyddiad cyllid MEG i MEG a amlinellwyd yn y dystiolaeth ysgrifenedig ategol yn ymddangos ar gynnig y Gyllideb Ddrafft naill ai fel trosglwyddiad sy'n mynd allan neu'n dod i mewn. Yn anffodus, fe wnaethom ganfod yn ddiweddarach bod y Llinell Wariant yn y Gyllideb cysylltiedig hefyd wedi'i ailenwi heb esboniad. Nid oeddem yn gallu cysoni'r gwariant a ddyrannwyd yn llawn ar gyfer gweithgarwch y cyfeiriwyd ato yn y dystiolaeth ysgrifenedig ategol gan nad oedd bob amser yn cael ei briodoli'n glir i Linell Wariant yn y Gyllideb. Ymhellach, nid oedd yn bosibl cysoni'r cyfrifiad o gyfanswm y gwariant a ddyrannwyd a nodir yn y dystiolaeth ysgrifenedig â chynnig y Gyllideb Ddrafft heb greu gorwariant sylweddol. O ystyried yr angen am eglurhad o'r materion hyn, roedd yn anffodus bod y Prif Weinidog wedi gwrthod ein gwahoddiad i roi tystiolaeth lafar. Oherwydd hyn bu'n rhaid i ni wneud cais ysgrifenedig brys am ragor o wybodaeth.

4. Roedd ail gyflwyniad ysgrifenedig y Prif Weinidog hefyd yn gadael cwestiynau heb eu hateb a oedd, unwaith eto, wedi rhwystro ein gwaith craffu ar wariant Cysylltiadau Rhyngwladol. Er bod ffigurau wedi'u darparu y gellid eu cysoni â chynnig y Gyllideb Ddrafft, ni chawsom esboniadau boddhaol, na'r wybodaeth fanwl y gwnaethom ofyn amdani. Rhwng y cyflwyniad ysgrifenedig cyntaf a'r ail, cafodd y ffigur ar gyfer y gyllideb Ymgysylltu Rhyngwladol ei ddiwygio i lawr. Fodd bynnag, ni ddarparwyd unrhyw ddadansoddiad diwygiedig. Gan hynny, nid oeddem yn gallu canfod lle y byddai'r toriadau yn y gyllideb yn disgyn. Er gwaethaf ein hymdrechion gorau, ni roddwyd cyfrif boddhaol am y trosglwyddiad MEG i MEG coll ac mae'r diffyg tryloywder hwn yn parhau i fod yn destun pryder.

5. Er mwyn inni allu craffu'n effeithiol, mae'n hanfodol ein bod yn gallu deall, dadansoddi a dibynnu ar y wybodaeth a gyflwynir inni. Fodd bynnag, roedd y dystiolaeth ysgrifenedig a gawsom yn sylweddol is na safon dderbyniol. Roedd yr anghysondebau a nodwyd yn ein hatal rhag ystyried gwybodaeth yn hyderus ac yn rhwystr i'n dealltwriaeth o flaenoriaethau Llywodraeth Cymru.

Cyhoeddi adroddiadau blynyddol

6. Eleni, mae proses y Gyllideb Ddrafft hefyd wedi'i llesteirio gan oedi gydag Archwilio Cymru. O ganlyniad, ni chyhoeddwyd adroddiadau blynyddol a chyfrifon yn ymwneud â'r cyrff hyd braich sy'n dod o fewn cylch gorchwyl y Pwyllgor mewn pryd i lywio'r gwaith o graffu ar y gyllideb ddrafft. Er mwyn gwrthweithio hyn, gwnaethom gynnal sesiynau craffu cyffredinol gyda'r cyrff hyn yn ystod tymor yr Hydref. Caniataodd hyn inni ymgorffori barn rhanddeiliaid a

chael gwell dealltwriaeth o'r materion sy'n effeithio ar y meysydd polisi allweddol cyn y Gyllideb Ddrafft.

Adolygu Protocol Proses y Gyllideb

7. Fel y gwyddoch, mae'r amser sydd ar gael ar gyfer adrodd ar y cynigion amlinellol a manwl ar gyfer y gyllideb gan bwyllgorau wedi cael ei gyfyngu'n ddifrifol o ganlyniad i gyhoeddiad hwyr y Gyllideb Ddrafft yn y blynyddoedd diwethaf. Mae'r amserlenni byrrach hyn yn tansilio ein gallu i graffu'n ystyrion ar effaith y Gyllideb Ddrafft ar y meysydd polisi o fewn ein cylch gorchwyl. Yn ein barn ni, mae angen ailedrych ar frys ar Brotocol Proses y Gyllideb y cytunwyd arno yn 2017 ("y Protocol"). Efallai y bydd hyn yn gofyn am ail-lunio'r Protocol yn sylfaenol er mwyn galluogi amserlen adrodd hirach. Mae'r Protocol yn rhagweld y bydd Cyllideb y DU fel arfer yn cael ei chyhoeddi ar ôl i Lywodraeth Cymru gyhoeddi ei chynigion amlinellol a manwl ar gyfer y gyllideb. Fodd bynnag, nid felly y bu ers sawl blwyddyn. Rydym yn pryderu ei bod yn ymddangos bod Llywodraeth Cymru yn ystyried bod yr amserlenni gofynnol lleiaf posibl a nodir ar gyfer craffu ar y gyllideb yn fusnes arferol pan mai dim ond mewn amgylchiadau eithriadol y dylai'r rhain fod yn berthnasol. Rydym yn annog Llywodraeth Cymru i beidio ag ystyried ei bod yn gaeth i Lywodraeth y DU ac i fwrw ymlaen â gosod y gyllideb er mwyn galluogi a sicrhau uniondeb proses graffu Senedd Cymru.

8. Gobeithio y bydd y sylwadau hyn ar ein profiad o graffu ar Gyllideb Ddrafft 2024-25 Llywodraeth Cymru yn fuddiol o ran sbarduno newidiadau er gwell yn y dyfodol.

Yn gywir

Delyth Jewell AS

Cadeirydd y Pwyllgor

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.